

2. april 2003

UPA 2003/20

**Arnat angutillu naligiisitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut
siunnersuut**

pillugu

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata

ISUMALIUTISSIISSUTAA

siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut ataatsimiititaliaat suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartuni ilaasortaq Jurgen Wever Johansen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartuni ilaasortaq Otto Jeremiassen, Atassut, siulittaasup tullia
Inatsisartuni ilaasortaq Ole Dorph, Siumut
Inatsisartuni ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartuni ilaasortaq Marie Fleischer, Demokraatit

Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata Arnat angutillu naligiissitaanissaat pil-lugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut qulaani taaneqartoq nassuiaatitai ilanngullugit UPA 2003-mi siullermeerneqareermat misissuataarpaa.

Tusarniaanermi akissutisiat

Siunnersuutip matumani pineqartup ataatsimiititaliamit suliarineqarneranut atugassatut tusarni-aanermi akissutisiat nuutinneri ataatsimiititaliap piniarsimavai. Ataatsimiititaliap paasivaa kat-tuffiit, peqatigiiffiit pisortanilu oqartussat uku 2002-mi tusarniaavigineqarsimasut: Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit, KANUKOKA, Kalaallit Nunaanni Arnat Peqatigiit Kattuffiat, Aali-sartut Piniartullu Nuliaasa Aappaasalu peqatigiiffiisa Kattuffiat, Saaffiginnittarfiit Qimar-nguiillu Kattuffiat, SIK, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, HST, Atorfillit Kattuffis-suat, IMAK, PIP Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiit/PPK, Sorlak, Nummi

Arnat Suleqatigiit, Arnat Partiiat, Nunanut Allanut Allaffik, Nunami namminermi pissutsinut Allaffik, Aningaasaqarnermut Pisorta qarfik, Aqutsinermut Pisorta qarfik, Akileraartarnermi Pisorta qarfik, Ineqarnermut, Attaveqarnermut Pilersuiner nullu Pisorta qarfik, Peqqinnissamut Pisorta qarfik, Kultureqarner-mut, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Ilageeqarner nullu Pisorta qarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunaqarfinnullu Pisorta qarfik, Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisorta qarfik, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik.

Ataatsimiititaliap malugaa siunnersuut ulloq 17. juni 2002, ulloq 17. juli 2002 kingusinnerpaamik akineqartussanngorlugu, tusarniaassutitut nassiu neqartoq. Ataatsimiititaliamit eqqumiigine-qarpoq tusarniaavigineqartut marluk, aappaa Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, aappalu Inatsisileriner mut Allaffik ulloq 26. juli 2002-miit ulloq 1. august akissuteqarfissalerneqarmata. HST ulloq 25. juni 2002, ulloq 26. juni 2002 akissuteqartussanngorlugu, tusarniaassummik tigusaqarpoq.

Siunnersuutip ilusiligaanera

Siunnersuummi amigaatinut pissusissamisuumngitsunullu tunngassutillit Inatsisartut Inatsisissa-nik Nalilersuisarfiannit allakkiu neqarput. Allakkiaq isumaliutissiissummut matumunnga ilan-ngunneqarpoq. Allakkiap innersuussutigisaanut naapertuuttumik Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutiniq saqqummiussissasut ataatsimiititaliap isumaqatigiittup kaammattuutigissavaa. Ataatsimiititaliap kissaatigaa Inatsisartut Inatsisissanik Nalilersuisarfiata allakkiatut nassiu ttagai Naalakkersuisut siunissami eqqumaffigilluinnartariaqaraat.

Siunnersuutip imarisai

Angutit arnullu naligiissitaanissaannut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussiniarlutik Naalakkersuisut suliniuteqarmata ataatsimiititaliap iluarisimaarppaa. Inatsisissatut siunnersuummi anguniarneqartut ataatsimiititaliap isumaqatigiittup tunngaviusumik tapersiivigai.

Angutit arnullu naligiittut naligiimmillu naleqarnerat aallaavigalugu arnat angutillu naligiinnerisa Inatsisissatut siunnersuutikkut nalinginnaasumik anguniagaanera ataamiititaliap ilanngullugu pitsaasutut isigaa. Naligiissitaanissami tunngaviusumik pineqarpoq angutit arnullu assigiinnik piginnaatitaaffeqarnerat, taamaammallu inuunermi sutigut tamatigut naligiimmik pineqartariaqartut. Naligiissitaaneq ulluinnarni assigiimmik suliaqarnermi assigiimmik aningaasarsiaqarnissamut, ilinniagaqarnissamut suliffeqarnissamullu assigiimmik periarfissaqarnissamut il.il. tunngassuteqarpoq. Taamaammat inatsit akuersissutigineqarpat naligiissitaanissamik suliaq naammassineqarnaviannilaq. Naligiissitaanissamittaaq anguniagaqarneq innuttat, sulliviit, ilinniarsiit soqutigisaqatigiittullu kattuffiit peqatigalugit ingerlaavartumik sulissutigisassaavoq.

Maannakkut inatsisissatut siunnersuutip naligiissitaanissaq pillugu danskit inatsisitigut aalajangersagaat maannamut atuuttuusimasut taarsertussaavai. Tamannalu ataatsimiititaliap isumaqatigaa nuannaarutissatullu isigalugu innuttat ulluinnarni inuunerannut atugassanik aalajangersakkanik inuiaqatigiit kalaallit nammineerlutik annertunerujartortumik ilusiliisinnaaleriartuinnarmata. Tamanna inuiaqatigiit kalaallit namminiileriartuinnarnerannut aqqummi alloriarnertut ataatsimiititaliap isigaa.

Ilaatigut inatsisissatut siunnersuummi siunnersuutigineqarpoq pisortat oqartussaaffiini ataatsimiititaliani siulersuisunilu, Naalakkersuisut toqqaasinnaatitaaffigisaanni, angutit arnallu amerlaqatigiit ilaasortaasariaqartut. Tusarniaavigineqartut ilaannit ataasiakkaanit ataatsimiititalianut siulersuisunullu ilaasortassanik toqqaanermi piginnaasaqarneq pivallaarnagu, arnaaneq angutaanerluunniit toqqaanermi aalajangiisuutinneqarsinnaasoq aarleqqutigineqarpoq.

Inatsisip pisut ilaanni taamatut pitsaanngitsumik sunniuteqartarsinnaaneramik ernummateqarneq Atassutip Demokraatillu isumaqatigaat. Siumup Inuit Ataqtatigiillu tamanna ernummatissatut isiginngilaat, siunnersuummummi nassuiaatikkut eqqarsaatigineqareermat arnaaneq angutaanerluunniit pinnagu, ataatsimiititaliani siulersuisunilu ilaasortassanik inaarutaasumik toqqaanermi piginnaaneqarneq aalajangiisuutinneqassasoq. Aamma inatsisissatut nassuiaatini oqaatigineqar-poq oqartussaaffik kattuffilluunniit inassuteqartuusoq angummik arnamillu ataatsikkut inassuteqarnissamut, tamanna immikkut ittumik tunngavissaqarpat, aalajangersakkamik sanioqqutsisinnaasut.

Inatsisip malinneqarnerata naliliivigineqarnissaa anguniarlugu pisortat ingerlatsiviisa, sullissiviit sulliviillu namminersortut qulit sinnerlugit sulisullit naligiissitaanermut tunngasumik ukiumut nalunaaruteqartarnissaannut aalajangersagaqartoqassasoq siunnersuutigineqarpoq. Tamatumunnga tunngatillugu ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq, inatsisip atortuulersinneqarneranut ilassutitut Naalakkersuisut isumaliutigisariaqaraat nalunaaruteqartarneq pillugu najoqqutassanik suliaqartoqartariaqarnerasoq. Taamaaliornikkut pisortanut paasissutissanik tunniussukkat assigiissaartuunissaasa qulakkeerneqarnissaa. Ataatsimiititaliap maluginiarpaat inatsisissatut siunnersuutip aningaasatigut kinguneqaatissai oqaatigineqarsimangitsut. Paasissutissanik katersinerup, suliarinninnerup, tassungalu ilanngullugu inatsimmi pisussaaffiusumik nalunaarusiarineqartartussat pillugit nukingisaarutitut immikkut aningaasartuuteqarnissaq naatsorsuutigineqarsimassasoq ataatsimiititaliap ilimagaa.

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap isumaa

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumumeersut, Atassummeersut aamma Inuit Ataqtatigiinneersut siunnersuut pillugu ima oqaaseqarniarput: Inatsisissatut siunnersuutikkut anguniarneqarpoq suliffeqarnermi taamatullu inuiaqatigiit ingerlataanni allani angutit arnallu nalinginnaasumik ataatsimut naligiissinneqartariaqartut. Inatsimmi aallaavigineqarpoq angutit arnallu

naligiinnerat, taamaammallu sutigut tamatigut naligiissitaasariaqarnerat. Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut isumaqarput inatsisissatut siunnersuut sakkussaasoq pingaartoq, taassumalu qulakkeeraa maannakkut nunatsinni kulturiserisatsinni naligiissitaanikkut pingaartitatta ulluinnarni aalajangersimasunullu tunngasuni isiginiarneqarnissaat.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut qulaani taaneqartut tamanna tunngavigalugu Inatsisartut Inatsisissanik Nalilersuisarfiata innersuussutigisaannut naapertuuttumik Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussereerpata siunnersuut Inatsisartunit akuersissutigineqassasoq inassutigaa.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartoq Demokraatineersoq siunnersuut pillugu ima oqaaseqassaaq:

Demokraatit qularutiginnigilaat pisortat oqartussaaffiini ataatsimiititaliani siulersuisunilu arnanut angutinullu immikkoorsiterinissamik inatsisip piumasagaataa periusissaanngitsoq eqqortoq. Siunnersuisoqatigiinnut, neqvinut, siulersuisunut il.il. toqqaaneq piginnaasat tunngavigalugit salliullugu pisariaqarpoq. Demokraatitaaq isumaqarput aporfissat, inuiaqatigiussutsitsinni naligiissitaanissamik akornusiisooqataasinnaasut suussusersineqarnerisigut qaangerniarnerisigullu, naligiissitaaneq anguniarneqartariaqartoq.

Demokraatit ilanngullugu isumaqarput inatsit anguniagassatut siunniussanik imaqartariaqanngitsoq, tamatumami qanoq paasineqarnissaanut kisisaanngitsunik periarfissaqartoqartussaammat. Inatsisartut inatsimmik akuersippata taanna paatsuugassaanngitsumik malinneqarsinnaasutut oqaasertalerneqarsimasariaqarpoq. Taamaammat inatsit maanna ilusiligaanera atorlugu Demokraatit tapersersinnaanngilaat.

Ikinnerussuteqartup qulaani taaneqartu tamanna tunngavigalugu inassuteqarpoq siunnersuut iluserisamisut iluseqartoq itigartinneqassasoq.

Taama oqaaseqarluni Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaata Arnat angutillu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut Inatsisartunut aappasaanigassanngortipaa.

Jürgen Weyer Johansen,
Siulittaasoq

Otto Jeremiassen

Ole Dorph

Ane Hansen

Marie Fleischer